

До Министър-председателя

на Република България

Бойко Борисов

primeminister@government.bg, gis@government.bg, p.ivanov@government.bg, is.ivanov@government.bg

До министъра на правосъдието

Христо Иванов

pt@justice.government.bg, s_andrekova@justice.government.bg

СТАНОВИЩЕ

на Сдружение за оптимизиране на правосъдието и администрацията - СОПА

Седалище: гр.Варна, ЕИК по БУЛСТАТ: 176143308, office@sopa.bg

чрез Юлиан Чолаков, тел. 0888 491445

Адрес: бул. „Владислав Варненчик“ № 133, бл.40, вх.А, ап.43, Варна 9004

Относно Проект на Решение за приемане

**на Национална стратегия за превенция и противодействие на корупцията
в Република България 2015-2020 г.**

Уважаеми господин Министър-председател,

Уважаеми господин Министър на правосъдието,

В рамките на публичната консултация от 31.03.2015г. до **13.04.2015г.**, обявена на адрес <http://www.strategy.bg/PublicConsultations/View.aspx?lang=bg-BG&Id=1620> представям в срок на основание чл.69 ал.1 т.4 във връзка с чл.66 от АПК, бележки и предложение на СОПА за по-резултатно и евтино постигане на поставените цели, включително изпълнението на Националната програма за развитие: България 2020.

Предлагаме в стратегията утвърждаването на върховенството на закона да стане задача с водещ приоритет, а предлаганата от нас мярка за изпълнение на тази нелека задача да е сред предвидените водещи законодателни инициативи.

Считаме, че при изпълнението на тази мярка новият единен независим антикорупционен орган ще има много по-малко работа и финансовото му обезпечаване ще бъде по-лесно. Също така традиционният обществен скептицизъм относно реформите ще бъде заменен с надежда и оптимизъм или поне с умерен оптимизъм.

Изготвеният документ е широкообхватен план за превенция и противодействие на корупцията, но той е наречен не съвсем точно стратегия. **Разликата е, че ПЛАНЪТ дава само подобрение, а СТРАТЕГИЯТА създава предпоставки за много повече.**

Считаме, че ако нашето предложение стане част от документа, той ще придобие качествата на стратегия в смисъла, в който се използва това понятие.

В документа е отбелязано, че той не предлага изчерпателен каталог от мерки за противодействие на корупцията, а е фокусиран върху ключови мерки, прилагането на които може да има по-решителен антикорупционен ефект. Този подход е правилен, доколкото гарантира някакъв успех. **Затова приемаме и подкрепяме предвижданите в него цели, задачи, основни принципи, приоритети и мерки.** Приемаме за реално постижима поставената цел до 2020г. нивата на корупцията да се намалят в значителна степен, като дребната корупция се ограничи до средните за Европейския съюз равнища и корупцията по високите етажи да не остава безнаказана.

Върховенството на закона и корупцията

За нас е особено важно посочването в тази стратегия като първи основен принцип върховенството на закона. Това обстоятелство прави нашето предложение напълно съвместимо с нея. Нещо повече. **Считаме, че именно постигането и утвърждаването на върховенството на закона над действията на лицата от официалната власт е най-същественният фактор, който ще доведе до стабилни по-ниски нива на корупцията.** Затова в стратегията трябва да се акцентира много силно върху решаването на този проблем. Наличието на върховенството на закона като антикорупционен фактор е нужно както при действията на граничари, митничари, кантарджии и служители в МВР, така и при действията на контролните органи, органите на съдебната власт и всички служители на бюджетна заплата.

Стратегическото управление отчита промените и атакува генезиса на проблема

Традиционният подход при стратегическото управление подчертава важноста на планирането като основен фактор при формулирането на стратегия. Необходимостта от планиране произлиза от това, че в средата, в която се оперира, постоянно възникват промени. Затова, за да е в състояние да се приспособява, организацията трябва да разработи и прилага подходяща стратегия с оглед постигането на поставените цели въпреки възникващите промени. Всичко това изисква предварително планиране и системен подход за цялостно и трайно решаване на задачата, а не на парче, като се търси и атакува генезисът на проблема. Защото колкото и да са ключови предвижданите отделни мерки, ако подходът не е системен и стратегически, ефектът ще е краткосрочен и много скоро ще са необходими нови мерки за приспособяване към постоянно възникващите промени.

Затова именно трайното и устойчиво утвърждаване на върховенството на закона е необходимият системен и стратегически подход, който ще се отрази комплексно и с дълготраен понижаващ ефект върху нивата на корупция по всички етажи на властта.

Защо предлагаме конституционна промяна

С цел постигане и утвърждаване на върховенството на закона, предлагаме да се въведе нормативно изменение, което съответства изцяло и хармонично на посочените в стратегията основни принципи и цели на държавната политика по превенция и противодействие на корупцията.

С оглед важноста на проблема и комплексния характер на посочените в стратегията принципи, изменението следва да бъде извършено в акта, намиращ се на върха на нормативната йерархия, а именно в Конституцията на Република България. Предлаганите конституционни промени имат връзка с контрола и ще предизвикат законодателно решаване на множество процедурни въпроси. Например по-лесно ще се открива кой от служителите на бюджетна заплата кога и по какъв начин не си е свършил професионалните, разписаните задължения. Ще се въздейства с принуда (глоби) и на високопоставените служители на народа, за да се мотивират и те да се грижат за това, за което са поставени по-горе от останалите. Тези промени в Конституцията ще създадат дисциплиниращи условия администрацията и магистратите да практикуват по-успешно върховенството на закона, като от друга страна ще мотивират и гражданите да осъществяват ефективен граждански контрол върху спазването на това върховенство.

Идеята е с амбициозната цел да предложи несложно решение за осъществяване на лелеяната мечта за ограничаване на корупцията и реално върховенство на закона над действията на лицата от официалната власт. И за правова държава, каквато е Република България според член 4 ал.1 от Конституцията.

ПРЕДЛОЖЕНИЕ за конституционна промяна:

Предлаганите нови разпоредби са наречени за удобство „Нов член“:

Нов член. (1) Всеки има право на регламентирано управление.

(2) Властническите правомощия, задълженията и отговорността на органите на бюджетна издръжка и съответните длъжностни лица са строго определени.

(3) За всеки акт на държавен или местен орган и орган на съдебната власт, има определени със закон:

1. процедура и срок за изпълнение;

2. субект, вид и реален минимален размер на индивидуалната отговорност за виновното неспазване на процедурата и срока;

3. субекти, процедура и срок за инициране на отговорността.

(4) Противоречията, неяснотите и двусмислиците в разпоредбите на нормативните актове са противоконституционни:

1. когато са в закон, те се установяват от Конституционния съд и се отстраняват от Народното събрание в тримесечен срок;

2. когато са в подзаконов нормативен акт, те се установяват от Върховния административен съд и се отстраняват от съответния орган в двумесечен срок.

(5) Конституционният съд действа по инициатива на всеки български гражданин, орган на власт или юридическо лице.

Забележки:

1. Управлението е регламентирано, когато функциите (властническите правомощия и задълженията) и отговорността на органите на бюджетна издръжка и съответните длъжностни лица са строго определени. Определението е дадено в ал.2.

2. Отделните разпоредби ще са разпределени в съответните глави на Конституцията.

Резюме на замисъла:

Новият член ще функционира като конституционен стандарт, с който народното събрание и съответните органи съобразяват всички сегашни и бъдещи законови и подзаконови нормативни текстове. Наличието на еднозначно-ясни правила и работещи, макар и минимални по размер индивидуални санкции при неспазването им за всеки редови и висш служител или ръководител на бюджетна заплата, ще стимулира съблюдаването на законовите процедури и върховенството на закона над действията на всички лица от официалната власт.

Регламентираното управление се базира на принципите на добрата администрация. Всеки гражданин на Република България има право на добра администрация. Това право съответства и на чл.41 от Хартата на основните права на Европейския съюз, според който „Всеки има право засягащите го въпроси да бъдат разглеждани от институциите, органите, службите и агенциите на Съюза безпристрастно, справедливо и в разумен срок“. По-строгите процедурни правила ще освежат основите на правовата държава, ще направят по-предвидимо поведението на властта, ще ограничат възможностите за корупция, кражби и други злоупотреби. Това са все задължителни предпоставки за икономическа свобода и благоденствие на народа. Затова суверенът не само има право, той е длъжен да затегне дисциплината на своите демократично овластени служители, когато те се самозабравят, разпищолят и с лека ръка погазват безнаказано демократичните принципи.

Въвеждането на правото на индивидуална конституционна жалба ще предизвика цялостен преглед на нормативната уредба за съответствие с Конституцията. Ще подежда и превантивно срещу нови противоконституционни нормативни промени и ще подпомогне съществено устойчивото утвърждаване на върховенството на закона.

Някои наши цели и очаквани от нас антикорупционни резултати:

Очакваме съществено да се намалят нормативите предпоставки за безнаказано, немарливо или некадърно служебно поведение и злоупотреби от лица на бюджетна заплата. Съществено да се ограничат случаите, в които административни ръководители нареждат устно на подчинените си незаконосъобразни действия, които впоследствие остават ненаказани. Да се възстанови връзката с властта на гражданите и НПО, чиито сигнали и предложения понастоящем не се разглеждат или се разглеждат формално и на практика не им се обръща внимание. Същественото намаляване на нивата на корупция да доведе до съществено увеличаване на доверието в институциите и принципите на демокрацията.

Настоящото предложение допълва удачно предложените в стратегията мерки по начин, създаващ условия за тяхното по-лесно и евтино реализиране и по-бързо постигане на очакваните резултати. Желанието ни е идеята да бъде обсъдена публично, като особено ценни и до голяма степен определящи ще бъдат анализите, критиките, становищата и мненията на най-опитните и уважавани юристи в страната в рамките на обществените консултации.

Наясно сме, че всяка конституционна промяна е дълъг процес с неясен изход при липсата на нужното мнозинство. Затова още веднъж обръщам внимание, че подкрепяме предвидените в стратегията мерки, някои от които биха могли да заработят веднага, като едновременно се работи и по осъществяването на нашето предложение.

Забележка: Освен на горепосочените електронни адреси, настоящото становище е изпратено до Министерския съвет и по пощата.

Гр. Варна, 13.04.2015г.

С уважение:

Юлиян Чолаков